

บทที่ 5 บทวิเคราะห์

5.1 สาเหตุของความล้มเหลวในการระงับข้อพิพาท

ภายหลังจากที่มีการใช้กำลังทางทหารระหว่างรัฐคู่กรณีพิพาทอันได้แก่ จีน เวียดนาม และฟิลิปปินส์แล้ว ได้มีความพยายามในการระงับข้อพิพาทกรณีหมู่เกาะสแปรตลี ระหว่างคู่กรณีพิพาทกันหลายครั้ง เช่นการเจรจาแบบทวิภาคีระหว่างประเทศคู่กรณีพิพาท เช่น จีนกับฟิลิปปินส์ และฟิลิปปินส์กับเวียดนาม และจีนกับเวียดนาม หรือการเจรจาแบบพหุภาคี ในเวทีการประชุมของอาเซียนกับจีน หรือความพยายามของฟิลิปปินส์ในการนำคดีเข้าที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ และความพยายามนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ แต่ความพยายามในการระงับข้อพิพาทของคู่กรณี ก็ไม่สามารถระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นได้ เพียงแต่ชะลอปัญหาข้อพิพาทดังกล่าวไม่ให้อุณหภูมิร้อนแรงมากขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น จึงควรพิจารณาถึงสาเหตุของความล้มเหลวในกลไกในการระงับข้อพิพาทที่ผ่านมาว่าเกิดจากสาเหตุใด

1. ปัญหาที่สำคัญของการระงับข้อพิพาทกรณีหมู่เกาะสแปรตลี ปัญหาหนึ่งเกิดจาก ลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งไม่มีสภาพบังคับในทางกฎหมายดังเช่นกฎหมายภายในของรัฐ เนื่องจากกฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีกลไกบังคับให้รัฐต้องระงับข้อพิพาท เพราะรัฐไม่อาจถูกบังคับให้ต้องระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศโดยปราศจากความยินยอมของตนได้ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐซึ่งมีความเท่าเทียมทั้งในเรื่องสิทธิและหน้าที่ จึงทำให้ไม่มีองค์การระหว่างประเทศที่จะมีอำนาจเหนือรัฐและใช้อำนาจบังคับให้รัฐต่างๆต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ จากเหตุผลต่างๆเพื่อใช้เป็นข้ออ้างถึงสิทธิในการครอบครองหมู่เกาะสแปรตลีและกล่าวอ้างอธิปไตยเป็นของประเทศต่างๆ ทั้ง 6 ประเทศที่พิพาทกันตามที่ปรากฏในบทที่ 3 นั้น จะเห็นได้ว่า รัฐที่กล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีทั้ง 6 รัฐ ขาดข้อเท็จจริงอันเป็นหลักฐานในการสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตนในการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการในกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวอ้างอธิปไตยดังกล่าว ได้แก่ หลักการได้ดินแดนของรัฐจากการครอบครองดินแดนที่ไม่มีรัฐใดเป็นเจ้าของ ซึ่งจีน ไต้หวัน เวียดนาม และฟิลิปปินส์ใช้เป็นเหตุผลในการกล่าวอ้าง หรือหลักในเรื่องเขต

---

* Permanent Court of International Justice ได้กล่าวไว้ในความเห็นแนะนำในคดี Status of Eastern Carelia ว่า “เป็นที่ชัดเจนว่าในกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ไม่มีรัฐใด โดยปราศจากความยินยอมของตนที่จะถูกบังคับให้ต้องเสนอข้อพิพาทของตนกับรัฐอื่นให้มีการไกล่เกลี่ย หรืออนุญาโตตุลาการ หรือให้มีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีใด”

ไหลทวิปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ปีค.ศ.1982 ที่มาเลเซียและบรูไนใช้เป็นเหตุผลในการกล่าวอ้าง ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากทุกประเทศที่พิพาทกัน ยังคงเพิกเฉยต่อหลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศ และพยายามใช้วิธีการครอบครองเกาะต่างๆ และแสวงหาประโยชน์ให้ได้มากที่สุดเพื่อใช้เป็นข้อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตน โดยไม่สนใจว่า การกล่าวอ้างอธิปไตยของตนนั้นชอบตามหลักการที่ปรากฏในกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ นอกจากนี้ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่เกาะสแปรตลีย์เองที่ประกอบไปด้วยเกาะเล็กเกาะน้อย ไซดหิน แนวปะการังและเนินทราย ซึ่งบางแห่งไม่สามารถครอบครองเพื่ออ้างอธิปไตยเหนือบริเวณดังกล่าวได้ตามที่ปรากฏในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลปีค.ศ.1982 ข้อ 121 ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับปัญหาข้อพิพาทเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ดังกล่าวนี้ได้ โดยรัฐคู่กรณีพิพาท ได้พยายามยึดครองไซดหินและแนวปะการังของหมู่เกาะสแปรตลีย์ทั้งหมด โดยการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและเพิงพัก โดยไม่สนใจว่า ไซดหิน แนวปะการังและเนินทรายเหล่านั้น จะถือว่าเป็นเกาะตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่

ในส่วนของการระงับข้อพิพาทตามกฎหมายระหว่างประเทศ กลไกในการระงับข้อพิพาทที่ปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาตินี้ไม่มีมาตรการบังคับให้สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ต้องระงับข้อพิพาทระหว่างกัน เพียงแต่กำหนดไว้เป็นหน้าที่ของสมาชิกขององค์การสหประชาชาติว่า หากต้องระงับข้อพิพาทระหว่างกัน สมาชิกเช่นว่านั้น ต้องระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีดังที่บัญญัติไว้ในข้อ 2(3) และข้อ 33(1) แห่งกฎบัตรสหประชาชาติดังกล่าวข้างต้นแล้วเท่านั้น นอกจากนี้กฎบัตรสหประชาชาติยังไม่มีข้อบังคับ กรณีที่สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ไม่ปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติ การระงับข้อพิพาทดังกล่าวจึงไม่สามารถนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงของกรณีพิพาทได้ เนื่องจาก การไม่ยินยอมนำวิธีการระงับข้อพิพาทตามกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้อย่างจริงจัง และกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่มีหลักเกณฑ์ในการบังคับให้คู่กรณีพิพาทปฏิบัติตามกลไกในการระงับข้อพิพาทได้ จากปัญหาข้อพิพาทกรณีหมู่เกาะสแปรตลีย์นี้ คู่กรณีพิพาท คือ จีน เวียดนามและฟิลิปปินส์ ได้เคยเกิดความขัดแย้งกันจากปัญหาการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ ถึงขั้นใช้กำลังทางทหารในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และไม่ได้แสวงหาวิธีการระงับข้อพิพาทที่เหมาะสมตามหลักการที่ปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติข้อ 33(1) แต่อย่างใด

การระงับข้อพิพาทโดยการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) นั้น และการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

ก็มีเงื่อนไขในการยอมรับเขตอำนาจศาลของรัฐคู่กรณีพิพาท ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการระงับข้อพิพาทกรณีดังกล่าว

ในส่วนของกลไกในการระงับข้อพิพาทในระดับภูมิภาค ที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการกล่าวอ้างอธิปไตยดังกล่าวคือ กลไกการระงับข้อพิพาทในกรอบอาเซียน อันได้แก่ สนธิสัญญาทางไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC) ซึ่งก่อนที่จีนจะเข้ามาภาคยานุวัตรสนธิสัญญาดังกล่าว ในปีค.ศ.2003 การระงับข้อพิพาทในกรอบของ TAC นำมาใช้ได้เฉพาะประเทศคู่กรณีพิพาทที่เป็นสมาชิกของอาเซียนเท่านั้น ประเทศจีนซึ่งเดิมยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกของสนธิสัญญาดังกล่าวและได้หวังซึ่งไม่เคยเป็นภาคีสมาชิกของสนธิสัญญาดังกล่าวเลย จึงไม่ผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามกลไกในการระงับข้อพิพาทในกรอบอาเซียนดังกล่าว ประกอบกับ กลไกในการระงับข้อพิพาทตามสนธิสัญญาดังกล่าวยังกำหนดหลักการไว้กว้างๆ คล้ายกับหลักการในการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีตามกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งไม่มีสภาพบังคับในทางกฎหมายที่เป็นรูปธรรมดังเช่นกฎหมายภายในรัฐ ในกรณีที่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญาดังกล่าวอย่างจริงจัง

ภายหลังจากที่มีแนวคิดในการจัดทำระเบียบปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct) ประกอบกับนโยบายทางการเมืองของจีนผ่อนปรนลง จีนยินยอมที่จะจัดทำระเบียบปฏิบัติกับอาเซียน และแสดงท่าทีพร้อมที่จะให้มีการรับรองระเบียบปฏิบัติ (Code of Conduct) แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการที่อาเซียนยอมรับข้อเสนอเรื่องขอบเขตทางภูมิศาสตร์ซึ่งไม่สามารถหาข้อยุติได้ ประกอบกับจีนก็ไม่ต้องการให้ระเบียบปฏิบัติดังกล่าวมีผลผูกพันทางกฎหมาย จึงได้มีการเสนอให้จัดทำปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea) แทนการจัดทำระเบียบปฏิบัติ (Code of Conduct) ซึ่งต่อมาประเทศสมาชิกอาเซียนและจีนได้ลงนามรับรองปฏิญญาดังกล่าว ซึ่งในระยะแรกปฏิญญาดังกล่าวถูกมองว่าเป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงในระดับภูมิภาคซึ่งเป็น แนวโน้มที่ดีในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาท แต่เนื่องจากปฏิญญาดังกล่าวไม่มีข้อผูกพันตามกฎหมาย จึงทำให้ภายหลังจากการลงนามปฏิญญาดังกล่าว ประเทศคู่กรณีพิพาทก็ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางของปฏิญญาดังกล่าวอย่างจริงจัง และยังมี การกระทำอันเป็นการก่อให้เกิดเหตุการณ์พิพาทซึ่งกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เช่นการสร้างหอดูดอกและการเยือนเกาะ Itu Aba หรือเกาะ Tai Ping ของประธานาธิบดีของไต้หวัน การนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมหมู่เกาะสแปรตลีของเวียดนาม การประกาศล้อมรอบใกล้กับหมู่เกาะ

สแปรตลีของฟิลิปปินส์ ซึ่งประเทศคู่กรณีพิพาทต่างๆก็มอง การกระทำดังกล่าว ว่าเป็นการช่วยทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาท และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาการใช้กำลังทางทหารขึ้นมาอีก

2. ปัญหาการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลี มีรัฐที่เป็นคู่กรณีพิพาทถึง 6 ประเทศ ซึ่งได้แก่ จีน ไต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและบรูไน ทำให้ปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนและแก้ไขได้อย่างยากลำบาก ในการเจรจาแบบพหุภาคีหลายครั้งจึงไม่สามารถหาข้อยุติในปัญหาได้ เนื่องจากประเทศคู่กรณีพิพาทไม่สามารถตกลงกันในรายละเอียดได้

ปฏิกริยาของประเทศคู่กรณีพิพาท ที่พยายามรักษามลประโยชน์แห่งชาติของตนและไม่ยอมผ่อนปรนของประเทศที่พิพาททั้ง 6 ประเทศ โดยไม่ได้คำนึงถึงแนวทางในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากหมู่เกาะสแปรตลีเชื่อว่าเป็นแหล่งทรัพยากร ธรรมชาติที่สำคัญ และเป็นเส้นทางการเดินเรือหลักของภูมิภาคนี้ ประเทศคู่กรณีพิพาทจึงพยายามเข้าครอบครองและก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตน แม้จะมีความพยายามเจรจาเพื่อหาแนวทางยุติปัญหาข้อพิพาทอย่างไรก็ตาม ประเทศคู่กรณีพิพาทก็ยังไม่ยอมถอนทหารและสิ่งปลูกสร้างของตนออกจากบริเวณที่ครอบครอง ทำให้ปัญหาดังกล่าวยืดเยื้อและอาจจะนำไปสู่ความรุนแรงหากมีการมองว่าประเทศคู่กรณีพิพาทละเมิดอธิปไตยของตน

นอกจากนี้ปฏิกริยาที่แข็งกร้าวของประเทศคู่กรณีพิพาท โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่ มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง มีอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศ เดิมมีนโยบายในการเจรจาแบบชมชู่ ทั้งมีกองกำลังทางทหารและมีอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ทันสมัยและมีพิสัยทำการไกล จึงวางท่าทีที่แข็งกร้าวและมีแนวโน้มที่จะใช้กำลังกับประเทศที่พิพาทมาโดยตลอด โดยเมื่อปัญหาข้อพิพาทได้เริ่มก่อตัวขึ้น จีนไม่ยอมเปิดการเจรจากับประเทศคู่กรณีพิพาทและยืนยันถึงข้อกล่าวอ้างของตนว่า จีนมีอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ทั้งหมด ทั้งยังได้ออกกฎหมายภายในประเทศของตนเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992 โดยประกาศว่าหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ทั้งหมดเป็นดินแดนอาณาเขตของจีน จีนจึงมีปัญหาคือพิพาทและมีการใช้กำลังกับประเทศคู่กรณีมากที่สุดโดยเฉพาะกับเวียดนามซึ่งเคยเป็นพันธมิตรกับจีนมาก่อน แต่ในภายหลังเวียดนามกับจีนมีปัญหาหันมาตลอดทั้งปัญหากรณีพิพาทเหนือหมู่เกาะพาราเซล ข้อพิพาทบริเวณอ่าวตังเกี๋ย การทำสงครามกับเวียดนามในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 ในกรณีที่เวียดนามรุกรานกัมพูชา รวมทั้งปัญหาทางด้านอาณาเขตที่จีนมีอาณาเขตประชิดกับเวียดนามทั้งทางบกและทางทะเลจนกระทั่งมีการสู้รบกันหลายครั้ง หรือกรณีที่จีนถูกล้ำเข้าในในบริเวณเกาะ

มีสชีฟ (Mischief Reef) และยังคงก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างถาวรขึ้นในบริเวณดังกล่าวและไม่ยอมรีถอนออกไป จนนำไปสู่การตอบโต้กันระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ในบริเวณเกาะมีสชีฟ (Mischief Reef) หรือแม้แต่กรณีที่ดินกล่าวอ้างบริเวณน่านน้ำของทะเลจีนใต้ทั้งหมด ซึ่งทับซ้อนกับบริเวณเกาะนาตุนาของอินโดนีเซียซึ่งข้อพิพาทเหล่านี้ทำให้ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะ เวียดนาม ฟิลิปปินส์และมาเลเซีย วิตกกังวลกับนโยบายต่างประเทศของจีน และต้องเร่งระดมอาวุธยุทโธปกรณ์และทำการซ้อมรบทางทหารกับมิตรประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมหากเกิดมีสงครามขึ้นในทะเลจีนใต้จึงทำให้ปัญหานี้ตึงเครียดมากยิ่งขึ้น แม้ว่าในภายหลัง จีนได้ผ่อนปรนนโยบายทางการเมืองลง และเปิดการเจรจากับประเทศคู่กรณีพิพาท รวมทั้งในระดับภูมิภาคอย่างองค์การอาเซียน รวมถึงการลงนามเข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญาทางไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC) ก็ตาม แต่จีนก็ยังคงนโยบายรักษาสภาพประโยชน์แห่งชาติของตน และยืนยันว่าหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ทั้งหมดโดยเฉพาะหมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นส่วนหนึ่งของอธิปไตยของจีน ซึ่งถือเป็นนโยบายทางการเมืองที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทดังกล่าว

3. จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของทะเลจีนใต้ และปัญหาการเมืองในภูมิภาคตั้งแต่ช่วงสงครามเย็นทำให้ปัญหาการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ทับซ้อนกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐชายฝั่งในระหว่างคู่กรณีพิพาทด้วยกัน กล่าวคือ ปัญหาความขัดแย้งด้านอาณาเขต การกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะพาราเซล และปัญหาเมืองระหว่างจีนกับเวียดนามในอดีต ปัญหาการประกาศเขตไหล่ทวีปทับซ้อนกันระหว่างมาเลเซียกับบรูไน และปัญหาการเมืองระหว่างจีนกับไต้หวัน ซึ่งจีนดำเนินนโยบายทางการเมืองโดยถือได้ว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน และใช้สิทธิพลทางการเมืองของตนในเวทีการเมืองระหว่างประเทศทำให้บางประเทศไม่รับรองความเป็นรัฐของไต้หวัน ซึ่งเป็นผลทำให้ไต้หวันไม่สามารถเข้าร่วมเจรจาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาข้อพิพาทใดๆ ได้เลย ปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้ปัญหาการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์มีความซับซ้อนและแก้ไขได้ยากยิ่งขึ้นไปอีก

4. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่เกาะสแปรตลีย์มีส่วนทำให้ปัญหาข้อพิพาทนั้น มีปัญหาและอุปสรรคเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก เกาะต่างๆ ของหมู่เกาะสแปรตลีย์ ประกอบด้วยเกาะใหญ่ เกาะเล็ก รวมทั้ง แนวปะการัง เนินทราย ที่ดิน ต่างๆ มากมาย กระจัดกระจายกัน ซึ่งเกาะเหล่านี้บางเกาะก็ไม่ใช่เกาะตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งรัฐคู่กรณีพิพาท ต่างก็เข้าไปครอบครอง ตามศักยภาพของตน ซึ่งทำให้ลักษณะการครอบครองของรัฐต่างๆ

การจัดกระจายไม่เป็นกลุ่มๆ นอกจากนี้บางรัฐกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีทั้งหมด บางรัฐกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีบางส่วน การพิจารณาเรื่องการได้ดินแดน จึงต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง ในการครอบครองของรัฐแต่ละเกาะ ซึ่งเกิดความยุ่งยากในการพิจารณาความสอดคล้องตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก

5.2 ปฏิกริยาของรัฐที่พิพาทในปัจจุบัน

ในบรรดาคู่กรณีพิพาททั้ง 6 รัฐ จีนและเวียดนามถือเป็นรัฐคู่กรณีพิพาทที่มีความสำคัญต่อแนวทางในการระงับข้อพิพาท ภายหลังจากการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ระหว่างอาเซียนกับจีนแล้ว แนวทางการระงับข้อพิพาทเหนือหมู่เกาะสแปรตลี มีแนวโน้มที่จะคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ประเทศจีนซึ่งเดิมมีนโยบายที่แข็งกร้าวและไม่ยอมเจรจากับรัฐคู่กรณีพิพาทอื่น ได้แสดงออกถึงความต้องการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี ผ่านเวทีการประชุมในภูมิภาคหลายครั้ง และพยายามเจรจาในแบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศในอาเซียน เช่นเวียดนาม โดยการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการค้า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การคมนาคมและวัฒนธรรมโดยไม่กล่าวถึงปัญหาในเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลี ทั้งนี้เนื่องจากจีนยังคงยืนยันในการอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีของตน นอกจากนี้จีนพยายามจะผ่อนคลายความหวาดระแวงของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อจีน โดยจีนและอาเซียนประกาศการร่วมมือกันระหว่างกันและหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการของจีน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะร่วมมือกันในองค์การค้าโลก และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

ถึงแม้ว่าการแก้ไขปัญหาคข้อพิพาทจะมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น แต่รัฐคู่กรณีพิพาทก็ยังคงครอบครองเกาะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และได้สร้างสิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติม โดยเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.2004 ได้หวันได้สร้างสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งได้หวันแถลงว่าเป็นหอดูนก บนเกาะบันธัน ซึ่งเวียดนามกล่าวอ้างอธิปไตยอยู่ เป็นเหตุให้เวียดนามออกมาประณามการกระทำของได้หวันครั้งนี้อย่างรุนแรง และขอให้เลิกการก่อสร้างดังกล่าว และต่อมาเวียดนามได้ออกมายืนยันอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลี โดยประกาศว่าเวียดนามจะจัดให้มีการท่องเที่ยวทางเรือ ไปยังหมู่เกาะสแปรตลี อย่างไรก็ตาม ได้หวัน ได้กล่าวว่า รัฐบาลของได้หวันไม่มีเจตนาจะสร้างความตึงเครียด

และกล่าวว่าสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว คือหอสังเกตการณ์อพยพของนก ซึ่งรัฐบาลไต้หวันได้แจ้งให้ฝ่ายเวียดนามทราบล่วงหน้าแล้ว¹

เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 ประธานาธิบดีของไต้หวัน ได้ เดินทางไปสังเกตการณ์บนหมู่เกาะสแปรตลี จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เวียดนาม และฟิลิปปินส์เฝ้าสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด และได้ประท้วงการเยือนหมู่เกาะสแปรตลีของประธานาธิบดีของไต้หวัน โดยโฆษกกระทรวงการต่างประเทศเวียดนามแถลงว่า การเยือนหมู่เกาะสแปรตลี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หลายประเทศอ้างอธิปไตยนั้นจะทำให้ปัญหาพิพาทเรื่องดินแดนเกิดภาวะตึงเครียดยิ่งขึ้น และเวียดนามยังถือเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของเวียดนามด้วย ซึ่งไต้หวันจะต้องรับผิดชอบต่อผลที่ตามมา และก่อนหน้านี รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์ ได้แสดงความวิตกกังวลต่อข่าวการเยือนหมู่เกาะสแปรตลี ของผู้นำไต้หวันด้วยเช่นกัน พร้อมกับระบุว่า การกระทำของผู้นำไต้หวันจะส่งผลกระทบต่อความพยายามของประเทศที่กล่าวอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะดังกล่าวในการหาวิธีแก้ปัญหาอย่างสันติ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพในภูมิภาคนี้²

จากการเคลื่อนไหวของไต้หวันทั้งสองครั้ง ภายหลังจากที่ประเทศคู่กรณีพิพาทอันได้แก่ จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและบรูไน ได้ลงนามปฏิญญาแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ ไต้หวันถูกมองว่า เป็นประเทศที่อาจทำให้ปัญหาข้อพิพาทดังกล่าวกลายเป็นปัญหารุนแรงอีกครั้ง

ในส่วนของเวียดนาม ได้ละเมิดต่อปฏิญญาดังกล่าว โดยเมื่อวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2004 เวียดนามจัดให้มีการท่องเที่ยวไปยังหมู่เกาะสแปรตลีในส่วนของเวียดนามครอบครองอยู่จำนวน 5 เกาะ ซึ่งเป็นเหตุให้จีนไม่พอใจการกระทำของเวียดนามและได้ประท้วงการกระทำของเวียดนามดังกล่าว⁴

การกระทำของรัฐคู่กรณีพิพาทดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า รัฐคู่กรณีพิพาทไม่ได้ปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ แต่อย่างใด ซึ่งตามปฏิญญาดังกล่าว รัฐคู่กรณีพิพาทจะต้องไม่กระทำการใดๆอันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง และต้องไม่สร้างสิ่งปลูกสร้าง

¹ ผู้จัดการออนไลน์, เกาะสแปรตลี: ตัวบทกฎหมายมากไป [Online]. (n.d.). Available from: <http://www.marinerthai.com/webboard/show.php?Category=news&No=196> [26 February 2007]

² สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, เวียดนามประท้วงการเยือนหมู่เกาะสแปรตลีของผู้นำไต้หวัน [Online]. (n.d.). available from: http://thainews.prd.go.th/v.php?m_newsid=255102030062&tb=N255102&return=ok [15 February, 2008]

³ ผู้จัดการออนไลน์, ปัญหาหมู่เกาะสแปรตลียวดยุคใหม่ [Online]. (n.d.). Available from: <http://www.manager.co.th/Around/viewNews.asp?newsID=4793616616128> [26 February, 2007]

เพิ่มเติมอีก ได้หวันเป็นประเทศเดียวในประเทศคู่กรณีพิพาทที่ไม่เคยมีการเจรจากับประเทศคู่กรณีพิพาทอื่นๆ ไม่ว่าจะในแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี ทั้งนี้เนื่องมาจาก ปัญหาจากนโยบายของจีนที่ถือว่า ได้หวันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีน และจากอิทธิพลทางการเมืองของจีน ทำให้บางประเทศไม่ให้การรับรองรัฐ แก่ ได้หวัน รวมทั้งในการประชุมระดับประชาคมระหว่างประเทศก็ไม่มี ได้หวันเข้าร่วมประชุม จากกรณีดังกล่าวนี้ ได้หวันอาจพิจารณาว่าตนเองไม่ได้มันไม่ได้ลงนามในปฏิญญาดังกล่าวจึงไม่ผูกพันต่อแนวทางปฏิบัติในปฏิญญาดังกล่าว

ส่วนเวียดนาม นั้นเป็นสมาชิกของอาเซียนและได้ลงนามในปฏิญญาดังกล่าว แต่เวียดนามก็ยังคงกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง การกระทำของรัฐคู่กรณีพิพาทนี้แสดงให้เห็นว่า ปฏิญญาดังกล่าวซึ่งเดิมนั้นถือว่า เป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงของรัฐที่จะแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี แต่เนื่องจากปฏิญญาดังกล่าว ไม่มีผลผูกพันในทางกฎหมาย รัฐคู่กรณีพิพาทจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับ แนวปฏิบัติในปฏิญญาดังกล่าวเท่าที่ควร